

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» με κωδικό ΟΠΣ 304222

Υποέργο με τίτλο

«ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ του ΑΠΘ»

και α/α «01» , της πράξης με τίτλο **«ΜΟΝΑΔΑ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΜΚΕ) ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»**

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

**Από την εφαρμογή του προγράμματος κατά τα
ακαδημαϊκά έτη**

2010-11

2011-12

2012-13

1. Παρουσίαση του έργου της Μονάδας Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας του ΑΠΘ.

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης στα πλαίσια του προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» (ΕΣΠΑ 2007-2013), ίδρυσε τη Μονάδα Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας (ΜΟΚΕ), με σκοπό την ανάπτυξη δράσεων που καλλιεργούν το πνεύμα της επιχειρηματικότητας στους φοιτητές και φοιτήτριες και ενισχύουν τις δυνητικές επαγγελματικές προοπτικές τους.

Οι Δράσεις της ΜΟΚΕ - ΑΠΘ για τα **ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12, 2012-13** περιελάμβαναν :

α) την εισαγωγή και την ένταξη στο πρόγραμμα σπουδών 19 τμημάτων (στα δύο τελευταία έτη φοίτησης), σύγχρονου μαθήματος ειδικής επιλογής με αντικείμενο την επιχειρηματικότητα.

β) την υλοποίηση σεμιναριακών και εργαστηριακών μαθημάτων, στο πλαίσιο του μαθήματος αυτού, και την υποστήριξη αυτών από ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό , έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, να ενισχύσουν τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά και να ενθαρρυνθούν για να αναλάβουν καινοτόμες επιχειρηματικές δράσεις.

γ) το σχεδιασμό, οργάνωση και πραγματοποίηση δραστηριοτήτων που θα αποσκοπούν στη σύνδεση της εκπαίδευσης – διδασκαλίας με την πράξη, καθώς και στην καλλιέργεια ουσιαστικής επαφής των φοιτητών και φοιτητριών με τον κόσμο του «επιχειρείν».

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα της όλης αυτής προσπάθειας, ήταν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που συμμετέχουν στις παραπάνω δράσεις να αποκτήσουν γνώσεις, δεξιότητες, κουλτούρα και στάσεις που θα τους ενθαρρύνουν και θα τους στηρίξουν όταν αποφοιτήσουν να αναπτύξουν επιτυχημένες ατομικές επαγγελματικές δραστηριότητες (αυτό-απασχόληση), να ιδρύσουν μια δική τους υγιή μικρού ή μεσαίου μεγέθους επιχειρηματική μονάδα ή ακόμα ως εργαζόμενοι με εξαρτώμενη σχέση εργασίας να

συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της αποτελεσματικότητας των φορέων που θα τους προσλάβουν (intra – entrepreneurship).

Αναλυτικότερα:

Το μάθημα «**Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα**» προσφέρθηκε από μέλη ΔΕΠ και επιστημονικούς συνεργάτες του τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ, και με τη συνδρομή εξωτερικών συνεργατών, ειδικών σε θέματα Επιχειρηματικότητας, σε φοιτητές /τριες 19 τμημάτων του Α.Π.Θ. δηλ. στα τμήματα :

- *Αγρονόμων & Τοπογράφων Μηχανικών*
- *Βιολογίας*
- *Γεωλογίας*
- *Γεωπονικό*
- *Δασολογίας & Φυσικών Πόρων*
- *Δημοσιογραφίας & Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης*
- *Ιατρικής*
- *Κτηνιατρικής*
- *Μηχανολόγων Μηχανικών*
- *Οικονομικών Επιστημών*
- *Παιδαγωγικής & Προσχολικής Αγωγής*
- *Πληροφορικής*
- *Ποιμαντικής & Κοινωνικής Θεολογίας*
- *Πολιτικών Επιστημών,*
- *Πολιτικών Μηχανικών,*
- *Τ.Ε.Φ.Α.Α*
- *Φυσικής*
- *Χημείας*
- *Χημικών Μηχανικών.*

Η δομή του μαθήματος περιελάμβανε: α) Σεμιναριακά μαθήματα 7 εβδομάδων, όπου προσφέρονται οι βασικές γνώσεις για την ίδρυση, τη λειτουργία, τη χρηματοδότηση και τη διοίκηση μιας επιχείρησης και καλλιεργείται η θετική στάση για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας. β) Εργαστηριακά μαθήματα 4 εβδομάδων, όπου οι φοιτητές και

φοιτήτριες εκπαιδεύθηκαν στην εκπόνηση επιχειρησιακών σχεδίων (Business Plans), με τη χρήση λογισμικού επιχειρησιακού σχεδιασμού, και προσπάθησαν να αναπτύξουν την εικονική δική τους επιχείρηση, γ) επιπλέον το πρόγραμμα περιλαμβάνει τη σύνδεση των φοιτητών και φοιτητριών με τον κόσμο του «επιχειρείν», προσφέροντας τους ευκαιρίες να επισκεφθούν επιχειρήσεις, να προσκαλέσουν και να συζητήσουν με επιχειρηματίες του κλάδου τους, να παρακολουθήσουν σχετικές ημερίδες επιχειρηματικότητας και workshops, και τέλος να δικτυωθούν. Για το σκοπό αυτό τα τμήματα διοργανώνουν τις σχετικές επισκέψεις και προσκλήσεις επιχειρηματιών, διοικητικών στελεχών σε επιχειρήσεις του κλάδου τους σε διάστημα 2 επιπλέον εβδομάδων, συμπληρώνοντας καταυτόν τον τρόπο τις απαιτούμενες 13 εβδομάδες μαθημάτων για το εξαμηνιαίο μάθημα επιλογής με τίτλο **«Καινοτομία και Επιχειρηματικότητα»**. Στο τέλος του μαθήματος οι φοιτητές/τριες που συμμετείχαν παρέδωσαν τα επιχειρηματικά σχέδια (Business Plan) που εκπόνησαν, με βάση τα οποία και αξιολογήθηκε η επίδοσή τους.

Για την υποστήριξη των μαθημάτων παρήχθη και στη συνέχεια επικαιροποιήθηκε το ειδικά σχεδιασμένο και παραχθέν το ακαδημαϊκό έτος 10-11 εκπαιδευτικό υλικό, το οποίο αποτελεί προϊόν διεπιστημονικής συνεργασίας των συμμετεχόντων εκπαιδευτών και αποτελεί εργαλείο ευέλικτο, δυναμικό και φιλικό για την ταχύρυθμη εκπαίδευση σε θέματα που σχετίζονται γενικά με τη δημιουργία, λειτουργία και διοίκηση μιας μικρής ή μεσαίου μεγέθους επιχείρησης. Επιδιώχθηκε επίσης το εκπαιδευτικό αυτό υλικό να μπορεί να αποτελέσει τη βάση για τη δημιουργία εργαλείων – οδηγών επιχειρηματικότητας από το γραφείο διασύνδεσης του Α.Π.Θ..

Για την άμεση ενημέρωση των φοιτητών/τριών αναφορικά με τις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ, αλλά και άλλων σχετικών, λειτουργεί ειδική ιστοσελίδα της Δομής Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας του ΑΠΘ, <http://www.dasta.auth.gr/>, όπου παρουσιάζεται όλη η πληροφόρηση για την ροή και το περιεχόμενο των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ. Συμπληρωματικά, λειτουργεί και ιστοσελίδα του μαθήματος,

<http://kainotomiaauth.weebly.com/index.html>,

στο πρόγραμμα Blackboard στην κατηγορία των διατμηματικών προπτυχιακών μαθημάτων. Οι φοιτητές μπορούν να αναζητήσουν στην σελίδα αυτή όλο το υλικό των

σεμιναριακών μαθημάτων αλλά και ότι άλλο είναι χρήσιμο για τη σύνταξη των επιχειρηματικών σχεδίων στα εργαστηριακά μαθήματα. Στη σελίδα αυτή επίσης αναρτώνται προσκλήσεις, σημαντικές ανακοινώσεις και ενδιαφέροντα links.

2. Συγκεντρωτικά στοιχεία

2.1. Εκπαίδευση

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο **αριθμός των φοιτητών/τριών** που συμμετείχαν στις δράσεις της ΜΟΚΕ/ΑΠΘ κατά ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12 και 2012-2013 (συνολικά 725 φοιτητές/φοιτήτριες). Πρέπει όμως να σημειωθεί ότι και οι **19 συνεργάτες που εκπαιδεύτηκαν στο λογισμικό του business plan** για να συνδράμουν στα εργαστηριακά μαθήματα ωφελήθηκαν επίσης από αυτή τη συμμετοχή.

ΠΙΝΑΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ ΑΝΑ ΤΜΗΜΑ & ΓΙΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΕΤΗ

ΤΜΗΜΑ	Αριθμός φοιτητών/τριών		
	2010-11	2011-12	2012- 13
Αγρονόμων – Τοπογράφων	3	11	10
Βιολογίας	25	17	18
Γεωλογίας	9	0	2
Γεωπονίας	11	18	11
Δασολογίας & Φυσικών Πόρων	5	5	4
Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ	3	2	5
Ιατρικής	6	5	9
Κτηνιατρικής	15	11	17
Μηχανολόγων Μηχανικών	23	18	18
Οικονομικών Επιστημών	32	24	19
Παιδαγωγικής – Προσχολικής Αγωγής	7	7	4

Πληροφορικής	19	16	12
Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	8	7	0
Πολιτικών Επιστημών	14	25	7
Πολιτικών Μηχανικών	14	18	15
ΤΕΦΑΑ	12	10	16
Φυσικής	33	30	30
Χημείας	2	13	16
Χημικών Μηχανικών	12	11	12
ΣΥΝΟΛΟ	259	232	234

(Πίνακας 1_Αρ. Φοιτητών που εκπαιδεύτηκαν στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12, 2012-13)

Οι φοιτητές/τριες **παρήγαγαν συνολικά 240 ομαδικά επιχειρηματικά σχέδια.**

Προκηρύχθηκαν δύο διαγωνισμοί τα ακαδημαϊκά έτη 2011-12 και 2012-13 για τη βράβευση των καλύτερων επιχειρηματικών σχεδίων που κατατέθηκαν από τους συμμετέχοντες φοιτητές/τριες στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ. Επιτροπή αξιολόγησης αποτελούμενη από επιχειρηματίες και εκπροσώπους επιχειρηματικών φορέων της πόλης μας βραβεύσαν σε ειδικές εκδηλώσεις, τα καλύτερα επιχειρηματικά σχέδια με κριτήρια : α) την καινοτόμα ιδέα, και β) τη συγκροτημένη δομή και ανάλυση των στοιχείων.

Στο ακαδημαϊκό έτος 2012-13 ο διαγωνισμός που διεξήχθη είχε θέμα την «Κοινωνική Επιχειρηματικότητα» στον οποίο και βραβεύτηκαν 3 φοιτητές για τα επιχειρηματικά σχέδια – ιδέες που κατέθεσαν.

2.2. Ανοικτές Δράσεις:

Η ΜΟΚΕ ΑΠΘ κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12 και 2012- 2013 διοργάνωσε τις **ανοικτές δράσεις** που παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	2010-11	2011- 12	2012-13
	Ημερίδα με θέμα «Επιχειρείν», 09/12/2010 Αμφιθέατρο Σχολής ΝΟΠΕ-ΑΠΘ	Ενημερωτική συνάντηση με τους επιστημονικά υπευθύνους των τμημάτων που συμμετέχουν στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ. 13-10-11 Αίθουσα Συνεδριάσεων της Σχολής ΝΟΠΕ	Τελετή απονομής βραβείων καινοτομίας & επιχειρηματικότητας «ΕΥΓΕ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ» 21 Νοεμβρίου 2012, Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του ΑΠΘ (αμφιθέατρο Ι)
	Εκδήλωση για την παρουσίαση βιβλίου με θέμα Καινοτομία & Επιχειρηματικότητα 09/02/2011 Τεχνόπολης Θεσσαλονίκης	Εκδήλωση με θέμα: «Εξαγωγές και Καινοτομία», Πέμπτη 15-12-2011 Αμφιθέατρο Σχολής ΝΟΠΕ-ΑΠΘ.	Ημερίδα με θέμα «Κοινωνική Επιχειρηματικότητα: η νέα πρόκληση στο επιχειρείν». 10-4-2013, Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του ΑΠΘ (αμφιθέατρο Ι και ΙΙ)
	Παρουσίαση έργου της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ 18/05/2011 Αίθουσα Συνεδριάσεων της Σχολής ΝΟΠΕ	Εκδήλωση με θέμα «Νεοφυείς επιχειρήσεις στην Ελλάδα – Ακμάζοντας στο Χάος», 19-03-2012 βιβλιοθήκη Bissell, Αμερικανικό Κολλέγιο ΑΝΑΤΟΛΙΑ	Θερινό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης με θέμα «Καλλιεργώντας Επιχειρηματικές Στάσεις» 16-18 Ιουλίου 2013, Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του ΑΠΘ
		Εκδήλωση με θέμα «Τα νέα προϊόντα στο Χρηματιστήριο Αθηνών και ευκαιρίες πρακτικής άσκησης στα Ελληνικά Χρηματιστήρια ΑΕ (ΕΧΑΕ), 13-03-2012, Αμφιθέατρο Σχολής ΝΟΠΕ	
		Συμμετοχή στην ενημερωτική εκδήλωση για τις δράσεις της	

		<p>Δομής Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας ΑΠΘ 24-5-2012 ,Κέντρο Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων – Αμφιθέατρο Ι ,3ης Σεπτεμβρίου, Πανεπιστημιούπολη</p>	
		<p>Συμμετοχή στην εκδήλωση της Επιτροπής Ερευνών και της ΔΑΣΤΑ-ΑΠΘ με θέμα: «Από την Έρευνα στην Τεχνολογική Ανάπτυξη». 16-05-2012 Αμφιθέατρο Ι του Κέντρου Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του ΑΠΘ</p>	

(Πίνακας 2_Ανοικτές δράσεις που υλοποιήθηκαν στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

2.3.Οι δράσεις δικτύωσης της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ κατά τα ακαδημαϊκά έτη, 2011-12 και 2012-2013 παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί. Στις δράσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται και οι επιμέρους δραστηριότητες που ανέλαβαν τα τμήματα για να προωθήσουν τη σύνδεση των φοιτητών/τριών τους με τον επιχειρηματικό κόσμο στο επιστημονικό πεδίο καθενός. Αυτές αναφέρονται στις ενδιάμεσες εσωτερικές εκθέσεις.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

2011- 12	2012-13
<p>Δημιουργία του «Δικτύου Συνέργεια» 6-4-12, Κέντρου Διάδοσης Ερευνητικών Αποτελεσμάτων (ΚΕΔΕΑ) του ΑΠΘ.</p>	<p>Συμμετοχή στο Πανελλήνιο Συμπόσιο Επιχειρηματικότητας των ΑΕΙ της χώρας, 14 και 15-1- 2013 , Ξενοδοχείο Mediterranean, Θεσσαλονίκη</p>
<p>Δικτύωση με τον Δήμο Θεσσαλονίκης, Green Capital 2014, 2-3-2012, Δημορχιακό Μέγαρο Θεσσαλονίκης</p>	<p>Συμμετοχή στην έκθεση «Το ΑΠΘ στο ΝΟΗΣΙΣ: Συνάντηση Καινοτομίας, Εκπαίδευσης και Πολιτισμού» 18 – 20-1-13 , στο Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας – ΝΟΗΣΙΣ."</p>

<p>Διημερίδα «Ερευνώ – Καινοτομώ – Επιχειρώ», 4-5 5-2012, Αθήνα Ίδρυμα Εθνικών Ερευνών</p>	<p>– Συμμετοχή σε workshop του Κέντρου UNESCO με θέμα «Εισαγωγή στην Επιχειρηματικότητα», 17-4-13, Βελλίδειο</p>
---	--

(Πίνακας 3_Δράσεις δικτύωσης ακαδημαϊκά έτη, 2011-12,2012-13)

3. Συγκεντρωτικά στοιχεία από την έρευνα αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ, τα ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12, 2012-13.

Η μεθοδολογία της έρευνας αξιολόγησης

Σκοπός της έρευνας αξιολόγησης ήταν η συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών σχετικών με την επίτευξη των στόχων του των αποτελεσμάτων των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ προγράμματος και πιο συγκεκριμένα αναφορικά με το κατά πόσο το πρόγραμμα συνέβαλε στην ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων και στη διάθεση ανάληψης επιχειρηματικής δράσης από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που το παρακολούθησαν. Διενεργήθηκε επίσης και έρευνα μεταβολής των στάσεων των φοιτητών/τριών απέναντι στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης μετά την ολοκλήρωση του εκπαιδευτικού προγράμματος.

Πιο αναλυτικά, ο σχεδιασμός της έρευνας αξιολόγησης του προγράμματος αφορά κύρια στη διερεύνηση των προσδοκιών και των αντιδράσεων των συμμετεχόντων φοιτητών και φοιτητριών σχετικά με τη χρησιμότητά του προγράμματος, τους λόγους που τους ώθησαν για να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα και το βαθμό ικανοποίησής τους, όπως επίσης και τις συνθήκες υλοποίησής του.

Εργαλεία συλλογής πληροφοριών αποτέλεσαν τα ερωτηματολόγια που δομήθηκαν για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας αξιολόγησης και συμπλήρωσαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες. Επιπλέον χρησιμοποιήθηκαν δύο παρόμοια ερωτηματολόγια για τη διερεύνηση των μεταβολών στις στάσεις τους αναφορικά με τη διάθεση ανάληψης επιχειρηματικών δράσεων και πιο συγκεκριμένα, **1) το Attitudes Toward Entrepreneurship test (ATE) (Athayde, 2009)**, με το οποίο διερευνήθηκαν οι στάσεις τους αναφορικά με: *α) τη διάθεση*

για επίτευγμα, β) τη διάθεση για δημιουργικότητα γ) τη διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στη γνώση, δ) τη διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στην παρόρμηση και ε) τη διάθεση για ανάληψη ηγετικού ρόλου και **ii) το General Enterprising Tendency (GET) Caird (1991)** με το οποίο διερευνήθηκαν οι στάσεις τους αναφορικά με :

α) την εκτιμημένη ανάληψη κινδύνου ,β) την δημιουργική τάση ,γ) την υψηλή ανάγκη για επίτευγμα, δ) την υψηλή ανάγκη για αυτονομία και ε) τον εσωτερικό προσανατολισμό ελέγχου.

Τα αποτελέσματα της έρευνας

Τα αποτελέσματα της έρευνας της αξιολόγησης παρουσιάζονται στις παρακάτω ενότητες:

- (α). Σχετικά με τα χαρακτηριστικά των φοιτητών και φοιτητριών που επέλεξαν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ που θα τους εισήγαγε στην ιδέα της επιχειρηματικότητας και που θα μπορούσαν να θεωρηθούν «εν δυνάμει επιχειρηματίες»
- (β). Σχετικά με τις συνθήκες υλοποίησης του προγράμματος της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ, που δίνουν μια πρώτη εικόνα των δυνατών και αδύνατων στοιχείων του προγράμματος
- (γ). Σχετικά με την ικανοποίηση των προσδοκιών των φοιτητών και φοιτητριών για τα αναμενόμενα οφέλη από την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ που αποτελούν και τον βασικό λόγο ανάληψης αυτής της έρευνας αξιολόγησης.
- δ) Σχετικά με τις μεταβολές των στάσεων των φοιτητών/τριών απέναντι στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης

α) χαρακτηριστικά των φοιτητών και φοιτητριών

Οι φοιτητές που συμμετείχαν στις διαδικασίες αξιολόγησης των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011 – 2012 και 2012-13 φαίνονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

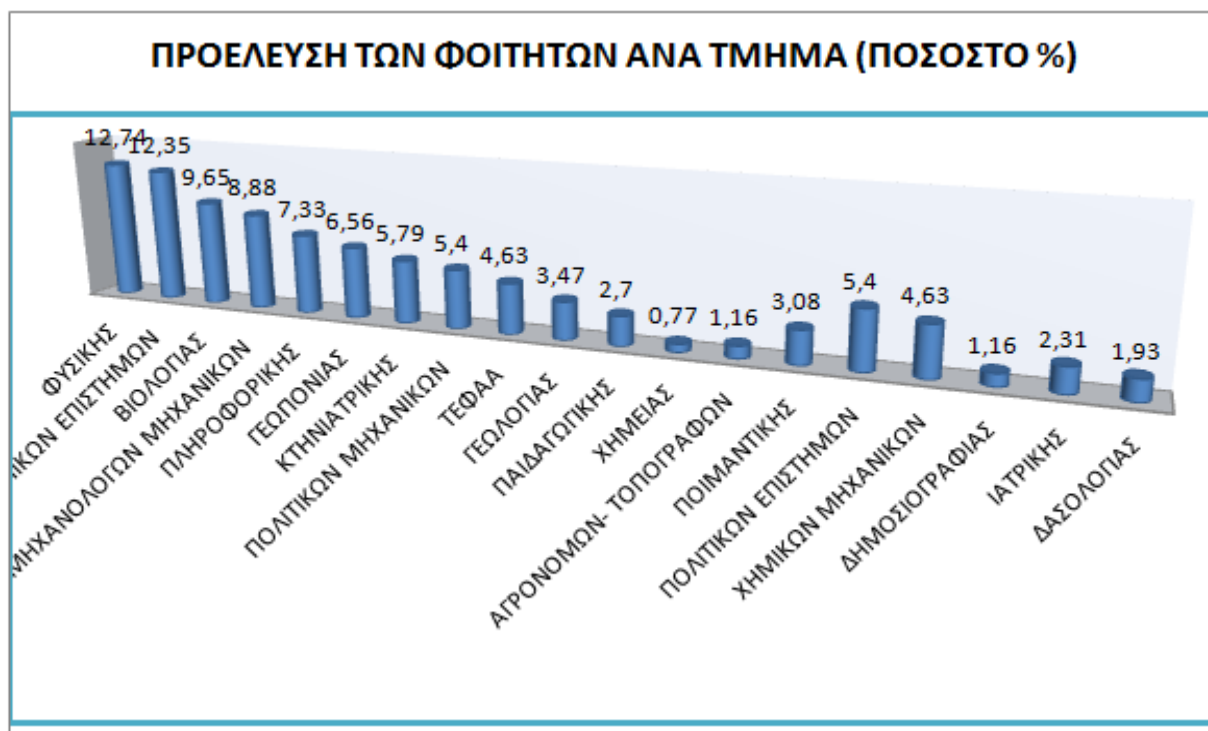
ΤΜΗΜΑ	2010-11		2011-12		2012-13	
	ΠΛΗΘΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 2010-11	%	ΠΛΗΘΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 2011-12	%	ΠΛΗΘΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ 2012-13	%
Πληροφορικής	19	7,33%	16	7,44%	10	4%
Χημείας	2	0,77%	13	6,04%	18	7,5%
Παιδαγωγικής – Προσχολικής Αγωγής	7	2,70%	7	3,25%	2	0,5%
Φυσικής	33	12,74%	9	4,18%	11	3,8%
Κτηνιατρικής	15	5,79%	11	5,11%	4	0,5%
Μηχανολόγων Μηχανικών	23	8,88%	18	8,37%	5	1,2%
Γεωλογίας	9	3,47%	7	3,25%	9	2%
Πολιτικών Μηχανικών	14	5,40%	18	8,37%	17	6,4%
Βιολογίας	25	9,65%	17	7,90%	18	6,9%
Γεωπονίας	17	6,56%	18	8,37%	19	7,5%
Οικονομικών Επιστημών	32	12,35%	21	9,76%	4	0,9%
ΤΕΦΑΑ	12	4,63%	10	4,65%	12	3%
Αγρονόμων – Τοπογράφων	3	1,16%	11	5,11%	0	2,2%
Ποιμαντικής & Κοιν. Θεολογίας	8	3,08%	7	3,25%	7	1,2%
Πολιτικών Επιστημών	14	5,40%	9	4,18%	15	2,8%
Χημικών Μηχανικών	12	4,63%	11	5,11%	16	3,3%
Δημοσιογραφίας & ΜΜΕ	3	1,16%	2	0,93%	30	6%
Ιατρικής	6	2,31%	5	2,32%	16	5%
Δασολογίας & Φυσικών Πόρων	5	1,93%	5	2,32%	12	3,3%
ΣΥΝΟΛΟ	259	100%	215	100%	234	100%

(Πίνακας 4_Αρ. Φοιτητών που αξιολόγησαν το πρόγραμμα στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι ο βαθμός **θετικής ανταπόκρισης** στη διαδικασία της επαναπληροφόρησης είναι αντίστοιχα **100%, 92% και 100%** .

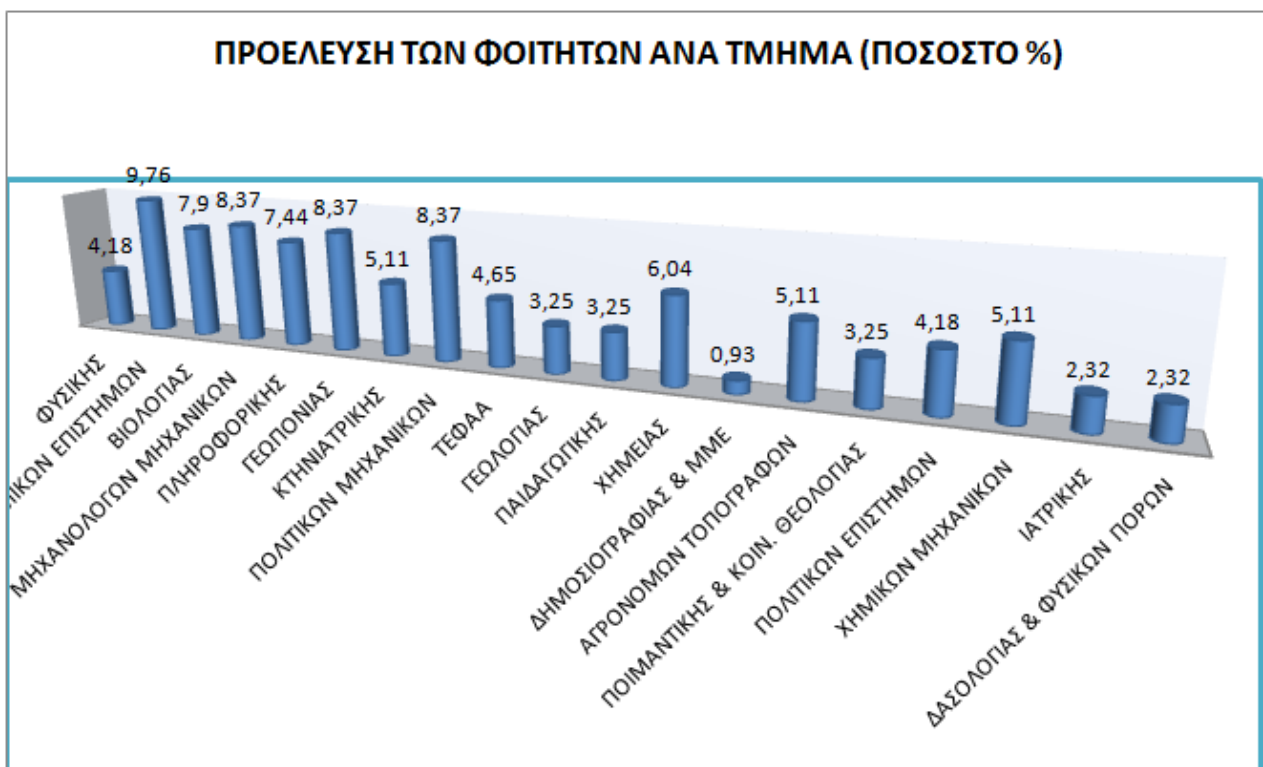
ΠΡΟΕΛΥΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΠΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΚΑΝ/ΤΜΗΜΑ

Στο ακαδημαϊκό έτος 2010-11:

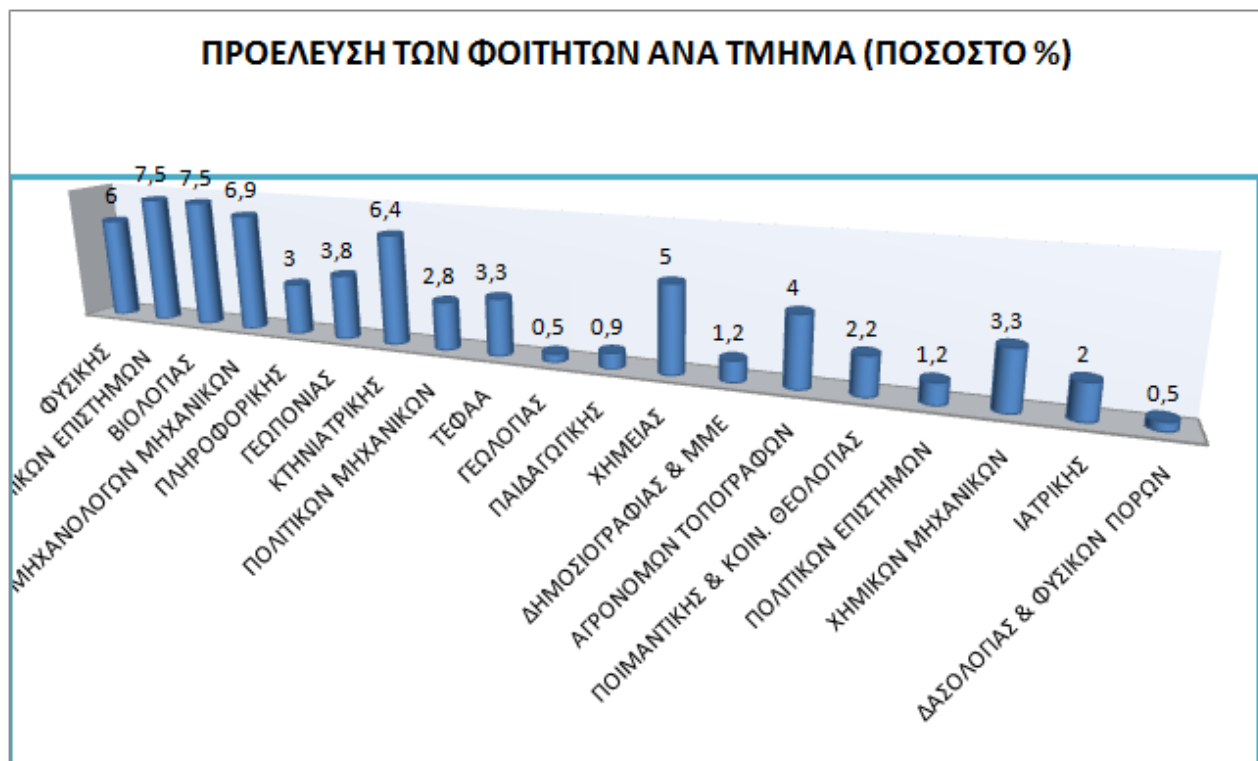
(Διάγραμμα 1_Προέλευση φοιτητών που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης ανά τμήμα στο ακαδημαϊκό έτος 2010 – 11)

Στο ακαδημαϊκό έτος 2011-12:

(Διάγραμμα 2_ Προέλευση φοιτητών που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης ανά τμήμα στο ακαδημαϊκό έτος 2011 – 12)

Στο ακαδημαϊκό έτος 2012-13:

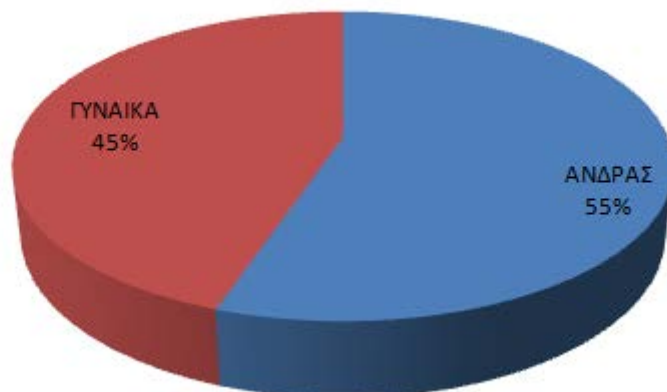
(Διάγραμμα 3_ Προέλευση φοιτητών που συμπλήρωσαν ερωτηματολόγια αξιολόγησης ανά τμήμα στο ακαδημαϊκό έτος 2012 – 13)

Τα ποσοστά συμμετοχής των φοιτητών και φοιτητριών στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ με αναφορά **στο φύλλο**, φαίνονται στους παρακάτω πίνακες/πίττες:. Φαίνεται ότι τα 2 πρώτα χρόνια οι άνδρες δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον ως υποψήφιοι επιχειρηματίες

	2010-11	2011-12	2012-13
ΑΝΔΡΕΣ	143 (55%)	134 (62%)	94 (40%)
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	116 (45%)	81(38%)	140 (60%)
ΣΥΝΟΛΟ	259	215	234

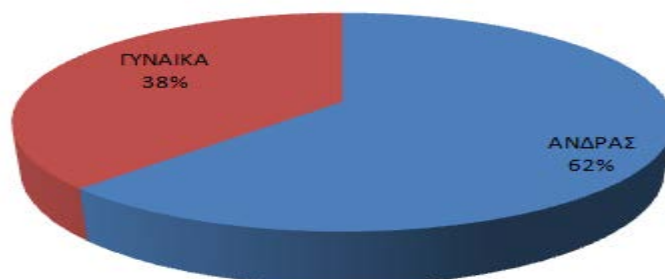
(Πίνακας 5_ Διαχωρισμός των φοιτητών με βάση το φύλο στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

Ακαδημαϊκό Έτος 2010- 11:

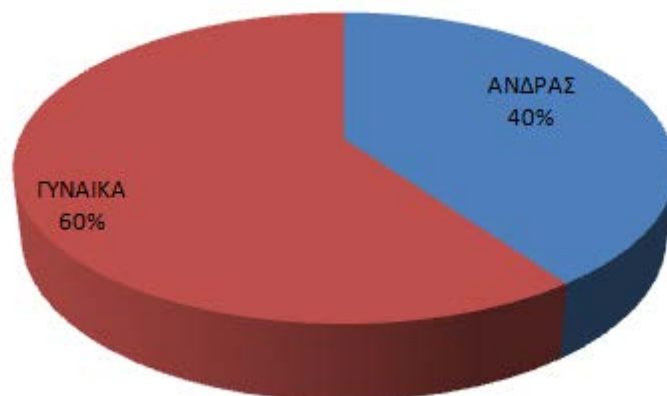
(Διάγραμμα 4_ Διαχωρισμός των φοιτητών με βάση το φύλο στο ακαδημαϊκό έτος 2010 – 11)

Ακαδημαϊκό Έτος 2011- 12:

(Διάγραμμα 5_ Διαχωρισμός των φοιτητών με βάση το φύλο στο ακαδημαϊκό έτος 2011 – 12)

Ακαδημαϊκό Έτος 2012- 13:

(Διάγραμμα 6_ Διαχωρισμός των φοιτητών με βάση το φύλο στο ακαδημαϊκό έτος 2012 – 13)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα ποσοστά των φοιτητών/τριών που παράλληλα με τις σπουδές τους είχαν εργασιακή εμπειρία .

	2010-11	2011-12	2012-13
ΝΑΙ	45%	29%	37%
ΟΧΙ	55%	71%	63%

(Πίνακας 6_ Κατανομή των φοιτητών με βάση την εργασιακή τους απασχόληση στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11 στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12, 2012-13)

β) Συνθήκες υλοποίησης του προγράμματος της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ

Ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών/τριών που συμμετείχαν στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ , αναφορικά με παράγοντες που σχετίζονται με τις συνθήκες υλοποίησης του προγράμματος μετρήθηκε με βάση την κλίμακα 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ):

Οι παράγοντες που αξιολογήθηκαν ήταν οι εξής:

- αριθμός των φοιτητών ανά τμήμα
- Το ωράριο των μαθημάτων
- Η διάρκεια του προγράμματος
- Το περιεχόμενο των μαθημάτων

- Το επίπεδο διδασκαλίας
- Οι επισκέψεις σε επιχειρήσεις
- Οι προσκλήσεις επιχειρηματιών και στελεχών επιχειρήσεων
- Η συνεργασία με τους διδάσκοντες
- Τα εργαστηριακά μαθήματα
- Οι εργαστηριακές διευκολύνσεις
- Το εκπαιδευτικό υλικό
- Η διοικητική υποστήριξη
- Η υποστήριξη βιβλιοθήκης

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΝΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑ

Παράγοντας	Βαθμός Ικανοποίησης 2010 -11	Βαθμός Ικανοποίησης 2011 -12	Βαθμός Ικανοποίησης 2012 -13
Αριθμός των φοιτητών ανά τμήμα	3,74	4,12	3,56
Το ωράριο των μαθημάτων	3,23	3,89	3,57
Η διάρκεια του προγράμματος	3,41	3,13	3,62
Το περιεχόμενο των μαθημάτων	3,56	4,01	3,84
Το επίπεδο διδασκαλίας	3,65	3,97	3,85
Οι επισκέψεις σε επιχειρήσεις	2,2	2,4	2,16
Οι προσκλήσεις επιχειρηματιών και στελεχών επιχειρήσεων	3,1	3,87	2,88
Η συνεργασία με τους διδάσκοντες	3,85	4,09	3,9
Τα εργαστηριακά μαθήματα	3,87	3,89	3,98
Οι εργαστηριακές διευκολύνσεις	3,4	3,63	4,07
Το εκπαιδευτικό υλικό	3,15	3,16	3,79
Η διοικητική υποστήριξη	3	3,1	3,91
Η υποστήριξη βιβλιοθήκης	2,63	2,54	2,60

(Πίνακας 7_ Αξιολόγηση του προγράμματος ανά παράγοντα στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

Όσον αφορά τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών και φοιτητριών από τις συνθήκες υλοποίησης του προγράμματος και ειδικότερα τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες του προγράμματος, φαίνεται ότι τα εργαστηριακά μαθήματα και οι εργαστηριακές διευκολύνσεις, το περιεχόμενο των μαθημάτων, το επίπεδο διδασκαλίας και η συνεργασία με τους διδάσκοντες ικανοποίησαν περισσότερο τους συμμετέχοντες και μάλιστα με βαθμό που πλησιάζει το 4 (σε κλίμακα 1 έως 5). Αντίθετα η περιορισμένη επαφή με τον επιχειρηματικό κόσμο είναι ένας παράγοντας που εξακολουθεί να μην τους ικανοποιεί και στα 3 χρόνια.

γ) Ικανοποίηση προσδοκιών-αναμενόμενα οφέλη

Για τη διερεύνηση του **βαθμού ικανοποίησης των προσδοκιών** των φοιτητών/τριων από την συμμετοχή τους στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ διατυπώθηκε το ερώτημα :

Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι παρακάτω λόγοι που σας ώθησαν να παρακολουθήσετε το πρόγραμμα εκπληρώθηκαν:

α) Το αντικείμενο του μαθήματος φαινόταν ενδιαφέρον

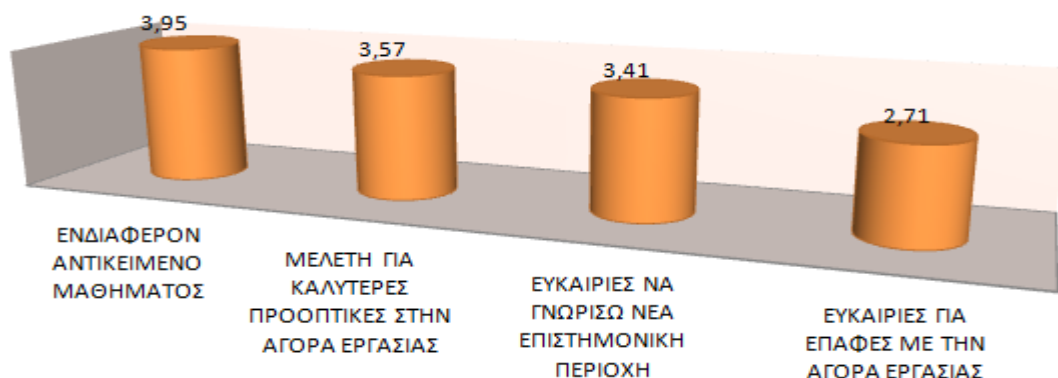
β). Η μελέτη και η κατανόηση του περιεχομένου του μαθήματος ήταν απαραίτητη για καλύτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας

γ). Προσφέρθηκαν ευκαιρίες για επαφές με την αγορά εργασίας

δ). Προσφέρθηκαν ευκαιρίες να γνωρίσετε μια νέα επιστημονική περιοχή

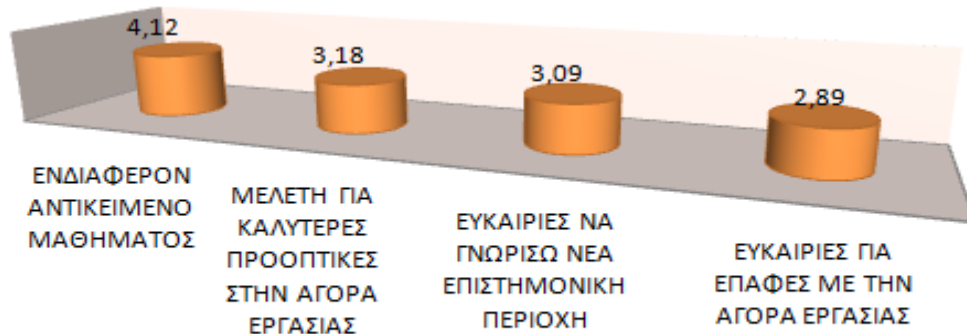
Σε όλα τα παραπάνω υπό-ερωτήματα που τέθηκαν στους φοιτητές η κλίμακα απαντήσεων ήταν 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ):

Για το ακαδημαϊκό έτος 2010-11:

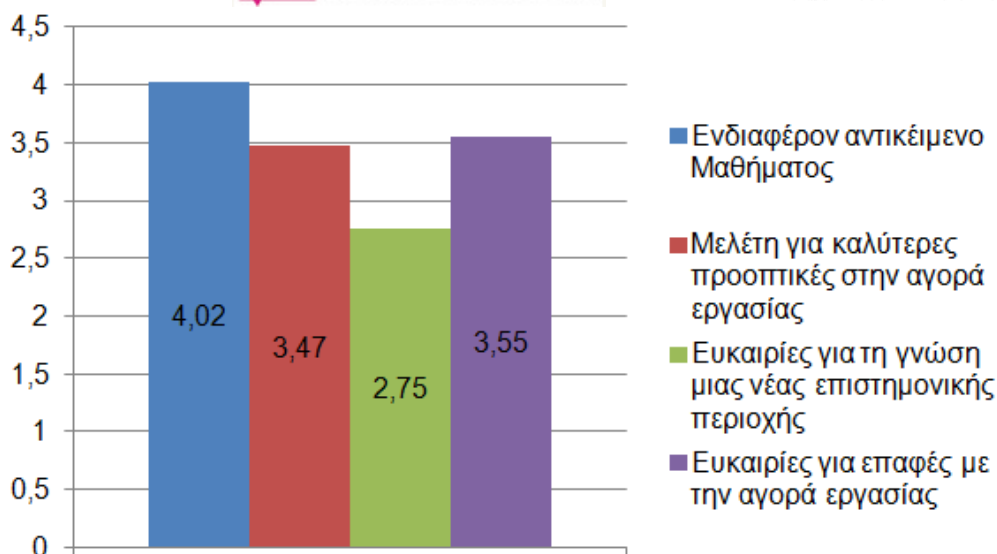
(Διάγραμμα 7_Λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να παρακολουθήσουν το μάθημα στο ακαδημαϊκό έτος 2010 – 11)

Για το ακαδημαϊκό έτος 2011-12:

(Διάγραμμα 8_Λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να παρακολουθήσουν το μάθημα στο ακαδημαϊκό έτος 2011 – 12)

Για το ακαδημαϊκό έτος 2012-13:

(Διάγραμμα 9_ Λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να παρακολουθήσουν το μάθημα στο ακαδημαϊκό έτος 2012 – 13)

	2010-11	2011-12	2012-13
Ενδιαφέρον αντικείμενο του μαθήματος	3,95	4,12	4,02
Μελέτη για καλύτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας	3,57	3,18	3,47
Ευκαιρίες για τη γνώση μιας νέας επιστημονικής περιοχής	3,41	3,09	2,75
Ευκαιρίες για επαφές με την αγορά εργασίας	2,71	2,89	3,55

(Πίνακας 8_ Λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να παρακολουθήσουν το μάθημα στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11 στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12, 2012-13)

Συμπερασματικά, το ενδιαφέρον αντικείμενο του μαθήματος και η διερεύνηση για καλύτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας ήταν οι σπουδαιότεροι λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να συμμετέχουν στην ΜΟΚΕ-ΑΠΘ.

Διερευνήθηκε επίσης ο βαθμός **ικανοποίησης των προσδοκιών** των συμμετεχόντων φοιτητών /τριών από το πρόγραμμα. Συγκεκριμένα διερευνήθηκε ο βαθμός που το πρόγραμμα :

- ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους
- θα αποτελούσε αντικείμενο σύστασης του και σε άλλους φοιτητές
- συνέβαλε στην πιθανή απόφασή τους να συνεχίσουν μεταπτυχιακές σπουδές σχετικές με την Επιχειρηματικότητα και Διοίκηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
- συνέβαλε στον εμπλουτισμό και διεύρυνση των γνώσεών τους
- συνέβαλλε στην απόκτηση πρακτικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία των επιχειρήσεων
- συνέβαλλε στην επαφή τους με τον κόσμο του «επιχειρείν»
- συνέβαλε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσιμων για μελλοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες τους.
- συνέβαλε στην πιθανή απόφασή τους να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση στο μέλλον
- συνέβαλε στην προετοιμασία τους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση
- συνέβαλε στην προετοιμασία τους για να αντιμετωπίσουν τον επαγγελματικό ανταγωνισμό

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΔΟΚΙΩΝ ΤΩΝ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

	2010-11	2011-12	2012-13
• ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους	3,64	3,87	3,7
• θα αποτελούσε αντικείμενο σύστασης του και σε άλλους φοιτητές	3,75	3,77	3,56
• συνέβαλε στην πιθανή απόφασή τους να συνεχίσουν μεταπτυχιακές σπουδές σχετικές με την Επιχειρηματικότητα και Διοίκηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	2,77	3,01	2,75

• συνέβαλε στον εμπλουτισμό και διεύρυνση των γνώσεών τους	3,74	3,98	3,75
• συνέβαλλε στην απόκτηση πρακτικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία των επιχειρήσεων	3,28	3,78	3,54
• συνέβαλλε στην επαφή τους με τον κόσμο του «επιχειρείν»	3,5	3,6	3,39
• συνέβαλε στην ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσιμων για μελλοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες τους.	3,41	3,56	3,26
• συνέβαλε στην πιθανή απόφασή τους να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση στο μέλλον	3,35	3,27	3,18
• συνέβαλε στην προετοιμασία τους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση	3,14	3,25	2,98
• συνέβαλε στην προετοιμασία τους για να αντιμετωπίσουν τον επαγγελματικό ανταγωνισμό	3,07	3,17	2,88

(Πίνακας 9_ Βαθμός Ικανοποίησης των προσδοκιών των συμμετεχόντων στο πρόγραμμα στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11 στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12, 2012-13)

Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν φαίνεται ότι όλες σχεδόν οι προσδοκίες των φοιτητών/τριών ικανοποιήθηκαν σε βαθμό περισσότερο του μετρίου. Όμως δεν φαίνεται να ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες τους σχετικά με την προετοιμασία τους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση και τον ανταγωνισμό.

Ο βαθμός που αξιολόγησαν οι φοιτητές/τριες τα οφέλη που αποκόμισαν εξαιτίας της συμμετοχής τους στο πρόγραμμα και ειδικά τη χρησιμότητα του προγράμματος αναφορικά με τις ευκαιρίες που τους προσέφερε ώστε να:

- Αποκτήσουν συμπληρωματικές γνώσεις που θα υποστηρίξουν πιθανή μελλοντική ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας στον κλάδο που θα δραστηριοποιηθούν
- Αποκτήσουν δεξιότητες προετοιμασίας «επιχειρησιακού σχεδίου» (business plan)
- Έλθουν σε επαφή με τον κόσμο του «επιχειρείν»
- Προσεγγίσουν διεπιστημονικά τα θέματα της επιχειρηματικότητας
- Σκεφτούν να ξεκινήσουν στο μέλλον δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα μετρήθηκε επίσης με βάση την κλίμακα 1 (καθόλου) έως 5 (πάρα πολύ):

ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΠΟΥ ΑΠΟΚΟΜΙΣΑΝ ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

	2010-11	2011-12	2012-13
• ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ ΓΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	3,11	3,01	3,12
• ΑΠΟΚΤΗΣΗ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ BUSINESS PLAN	3	3,14	3,01
• ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ "ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ"	3,57	3,86	3,67
• ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	3,74	3,69	3,63

<ul style="list-style-type: none"> ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ 	4,01	4,12	3,98
---	------	------	------

(Πίνακας 10_ Τα οφέλη που αποκόμισαν οι συμμετέχοντες στο πρόγραμμα στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

Ιδιαίτερα ενδιαφέρον εύρημα της έρευνας αξιολόγησης αποτελεί η αναγνώριση εκ μέρους των συμμετεχόντων φοιτητών/τριών ότι ένα πολύ μεγάλο όφελος γι αυτούς αποτελεί η υποκίνησή τους να ξεκινήσουν δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα. Η διερεύνηση αυτών των αντιλήψεών τους και των στάσεων τους διερευνήθηκαν διεξοδικότερα και τα συμπεράσματα ακολουθούν στην επόμενη ενότητα.

(δ) Μεταβολή των στάσεων των φοιτητών/τριών απέναντι στην ανάληψη επιχειρηματικής δράσης

Όπως προαναφέρθηκε, αναλήφθηκε έρευνα των στάσεων των φοιτητών/τριών, που συμμετείχαν στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ τα ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12,2012-13 , προκειμένου να διαγνωσθεί η μεταβολή στη διάθεσή τους να αναλάβουν επιχειρηματική δραστηριότητα. Έτσι συγκεντρώθηκαν στοιχεία πριν και μετά τη συμμετοχή τους στις σχετικές δράσεις με τη χρήση έγκυρων ερωτηματολογίων **i) το Attitudes Toward Entrepreneurship test (ATE) (Athayde, 2009)**, με το οποίο διερευνήθηκαν οι στάσεις τους αναφορικά με: α) διάθεση για ανάληψη ηγετικού ρόλου, β) τη διάθεση για δημιουργικότητα γ) τη διάθεση για επίτευγμα δ) τη διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στη γνώση, και ε) τη διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στην παρόρμηση τη και **ii) το General Enterprising Tendency (GET) Caird (1991)** με το οποίο διερευνήθηκαν οι στάσεις τους αναφορικά με : α) την εκτιμημένη ανάληψη κινδύνου ,β) την δημιουργική τάση ,γ) την υψηλή ανάγκη για επίτευγμα, δ) την υψηλή ανάγκη για αυτονομία και ε) τον εσωτερικό προσανατολισμό ελέγχου.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι μεταβολές των στάσεων που παρατηρήθηκαν ανά παράγοντα στα υπό διερεύνηση ακαδημαϊκά έτη.

2010-11			2011-12		2012-13		
---------	--	--	---------	--	---------	--	--

Παράγοντες ATE Test Athayde,2009	Μέση τιμή πριν τη συμμετοχή	Μέση τιμή μετά τη συμμετοχή	Μέση τιμή πριν τη συμμετοχή	Μέση τιμή μετά τη συμμετοχ ή	Παράγοντες (GET test – Caird,)	Μέση τιμή πριν τη συμμετοχή	Μέση τιμή μετά τη συμμετοχή
Διάθεση για ανάληψη ηγετικού ρόλου	3,37	3,72	3,42	3,81	Δυνατότητα εκτίμησης στην ανάληψη ρίσκου	2,59	2,94
Διάθεση για δημιουργικότη τα	3,48	3,94	3,23	3,89	Δημιουργική τάση	3,22	3,92
Διάθεση για επίτευγμα	3,62	3,93	3,11	3,96	Υψηλή ανάγκη για επίτευγμα	3,45	3,56
Διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών (βασισμένη στη γνώση)	3,27	3,88	2,88	3,54	Υψηλή ανάγκη για αυτονομία	3,13	3,25
Διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών (βασισμένη στην παρόρμηση)	2,94	3,66	3,07	3,12	Εσωτερικός προσανατολι σμός ελέγχου	3,06	3,47

(Πίνακας 11_Μεταβολή των στάσεων των φοιτητών ATE & GET Test στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11στα ακαδημαϊκά έτη 2010 – 11, 2011-12,2012-13)

Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα της έρευνας των στάσεων των φοιτητών/τριών, που συμμετείχαν στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ τα ακαδημαϊκά έτη 2010-11, 2011-12 και 2012-13 ,συναρμολογούνται στα ακόλουθα :

- Αναγνωρίζοντας ότι οι ομάδες των φοιτητών/τριών που αξιολόγησαν το πρόγραμμα και τα 3 έτη της έρευνας , είναι ομοιογενείς, παρατηρούμε ότι οι τιμές που αναφέρονται στα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν τις στάσεις τους ως εν δυνάμει επιχειρηματίες βελτιώθηκαν σημαντικά , μετά την συμμετοχή τους σε δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ. Πιο συγκεκριμένα βελτιώθηκαν α) η διάθεση για ανάληψη ηγετικού ρόλου και ρίσκου, β) η διάθεση για δημιουργικότητα γ) η διάθεση για επίτευγμα δ) η διάθεση για αυτονομία και ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στη γνώση, ενώ

περιορισμένα επηρεάστηκε η διάθεση για ανάληψη πρωτοβουλιών βασισμένη στην παρόρμηση.

- Η αυτοπεποίθηση των συμμετεχόντων φοιτητών/τριών φαίνεται να επηρεάστηκε θετικά αφού η *διάθεση για δημιουργικότητα και ανάληψη ηγετικού ρόλου* παρουσιάζουν μεγάλη μεταβολή μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος
- Οι σχετικές γνώσεις που αποκόμισαν οι φοιτητές/τριες από τις δράσεις του προγράμματος καλλιέργησαν σημαντικά την διάθεσή τους να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες που στηρίζονται όμως σε σχετικές γνώσεις, ενώ φαίνεται ότι η παρόρμηση δεν αποτελεί ισχυρό παράγοντα για την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών.

4. Γενικά συμπεράσματα από την έρευνα αξιολόγησης των αποτελεσμάτων των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ για τα ακαδημαϊκά έτη 201-11, 2011-12, 2012-13.

- Ένας μεγάλος αριθμός φοιτητών/τριών εκπαιδεύτηκαν σε θέματα επιχειρηματικότητας και οι στάσεις τους απέναντι στο επιχειρείν φαίνεται να επηρεάστηκαν θετικά . Η πρωτοτυπία, η ιδιαιτερότητα και το συγκριτικό πλεονέκτημα των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ, είναι ότι **συμμετείχαν φοιτητές/τριες από πολλά (19) τμήματα διαφόρων επιστημονικών εξειδικεύσεων** (θεωρητικές, θετικές , ανθρωπιστικές, κοινωνικές επιστήμες) και ενδιαφέρθηκαν για την απόκτηση γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων ώστε να επιχειρήσουν μετά το τέλος των σπουδών τους ως επιχειρηματίες. Από τα αποτελέσματα της έρευνας αξιολόγησης έγινε φανερό ότι οι γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν, εξ αιτίας της συμμετοχής στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ, συνέβαλαν σημαντικά στην ανάπτυξη θετικών στάσεων για την μελλοντική εμπλοκή τους σε επιχειρηματικές δραστηριότητες. Ιδιαίτερα φαίνεται ότι ο γνωσιολογικός συντελεστής των στάσεων έχει επηρεαστεί σημαντικά. Κατά συνέπεια οι εκπαιδευτικοί σκοποί της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ φαίνεται να ικανοποιήθηκαν.

- Όσον αφορά τον **βαθμό ικανοποίησης** των φοιτητών και φοιτητριών από τις συνθήκες υλοποίησης του προγράμματος και ειδικότερα τις υπηρεσίες και τις δραστηριότητες του προγράμματος, φαίνεται ότι τα εργαστηριακά μαθήματα και οι εργαστηριακές διευκολύνσεις, το περιεχόμενο των μαθημάτων, το επίπεδο διδασκαλίας και η συνεργασία με τους διδάσκοντες ικανοποίησαν περισσότερο τους συμμετέχοντες και μάλιστα με βαθμό που πλησιάζει το ΠΟΛΥ. Αντίθετα η περιορισμένη επαφή με τον επιχειρηματικό κόσμο είναι ένας παράγοντας που εξακολουθεί να μην τους ικανοποιεί αρκετά και στα 3 χρόνια.
- το ενδιαφέρον αντικείμενο του μαθήματος και η διερεύνηση για καλλίτερες προοπτικές στην αγορά εργασίας ήταν οι λόγοι που ώθησαν τους φοιτητές να συμμετέχουν στις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ. **Οι προσδοκίες** τους από αυτή τους την εμπλοκή φαίνεται να ικανοποιήθηκαν σε βαθμό περισσότερο του μετρίου, δηλ. το πρόγραμμα συνέβαλε στον εμπλουτισμό και διεύρυνση των γνώσεών τους, στην απόκτηση πρακτικών γνώσεων σχετικά με τη λειτουργία των επιχειρήσεων, στην επαφή τους με τον κόσμο του «επιχειρείν», στην ανάπτυξη δεξιοτήτων χρήσιμων για μελλοντικές επιχειρηματικές δραστηριότητες και στην επιθυμία τους να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση στο μέλλον. Όμως δεν φαίνεται να ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες τους σχετικά με την προετοιμασία τους για την επαγγελματική τους αποκατάσταση και τον ανταγωνισμό .
- Ιδιαίτερα ενδιαφέρον εύρημα της έρευνας αξιολόγησης αποτελεί η αναγνώριση εκ μέρους των συμμετεχόντων φοιτητών/τριών ότι ένα πολύ μεγάλο όφελος γι αυτούς αποτελεί η **υποκίνησή τους να ξεκινήσουν δική τους επιχειρηματική δραστηριότητα**. Η διερεύνηση αυτών των αντιλήψεών τους και των στάσεων τους διερευνήθηκαν διεξοδικότερα και τα συμπεράσματα που εξάγονται συνοψίζονται στα ακόλουθα: α) η αυτοπεποίθησή τους επηρεάστηκε θετικά αφού τα στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει μεγάλη *διάθεση για δημιουργικότητα και ανάληψη ηγετικού ρόλου* , β) η διάθεσή τους να αναλάβουν επιχειρηματικές πρωτοβουλίες οφείλεται κατά πολύ στις σχετικές γνώσεις και δεξιότητες που αποκόμισαν από τις δράσεις της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ.

- Συμπερασματικά, τα αποτελέσματα των δράσεων της ΜΟΚΕ-ΑΠΘ κρίνονται θετικά και οι όποιες αδυναμίες και ελλείψεις που παρατηρήθηκαν μπορούν να θεωρηθούν αναμενόμενες, εξαιτίας του πολύπλευρου αυτού εγχειρήματος που επιχειρήθηκε σε ένα τόσο μεγάλο και πολυεπιστημονικό Πανεπιστήμιο, όπως το ΑΠΘ.